

ARBEIDSMIGRANTEN
HOE KAATSHEUVEL
POLEN HUISVEST

30

ESSAY
INTERBESTUURLIJKE
VERHOUDINGEN

32

SPECIAL OPLEIDINGEN
AMBTENAAR EVOLUEERT
TOT BARBAPAPA

41

9 maart 2018 | week 10 | jaargang 39

05 2018

BINNENLANDS BESTUUR

59 PROCENT KIEZERS HEEFT NOG GEEN KEUZE GEMAAKT

WAT TE STEMMEN OP 21 MAART?

Aethon

KENT U HET TALENT
VAN DE TOEKOMST?

www.aethon.nl/talent

volg ons op: [f](#) [@](#) [in](#) [t](#)

Tijd voor versnelling
van je carrière?

www.werkenbijbmc.nl

BMC

Ze zijn onbevangen en denken vaak niet langs hiërarchische lijnen. Waardoor het zomaar kan gebeuren dat een trainee bij de wethouder binnenstapt om een idee te pitchen. Eenmaal de schrik voorbij verwelkomen gemeenten de veranderkracht van de nieuwkomers.

JONGE FRISSE BLIK BRENGT SOMS MOOIERE DINGEN TOT STAND

KOMT EEN TRAINEE BIJ DE WETHOUDER

BINNENLANDS BESTUUR - WEEK 10 | 2018

'Supereffectief hoor, als iemand bij de gemeentesecretaris of wethouder binnenstapt, dwars door alle lagen heen. Maar het wekt soms ook weerstand op. Daarom leren we onze trainees eerst even de teen in het water te steken, omgevingssensitief te zijn', zegt Jurgen Bartholomeus, coördinator Trainees bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, VNG. Maar niet te veel, voegt hij eraan toe. Een wat onorthodoxe aanpak is ook wat er van ze verwacht wordt: fungeren als breekijzer in een omgeving waar vanouds veel gericht lijkt op onzekerheidsreductie, betrouwbaarheid en risicobeperking. Trainees stellen vragen die anderen niet stellen ('Waarom doen we dat zo?'), doorbreken vaste patronen en gebruiken daar vaak digitale handigheidjes bij. Maar het belangrijkste wat ze meebrengen, volgens Bartholomeus: 'Energie. Dat werkt aanstekelijk. Ze zijn nog niet veranderd.'

Vier dagen per week werken de trainees, die bij de VNG in dienst zijn, aan een opdracht. Op vrijdag wordt de week afgesloten met een opleidingsdag, mentoring en eventuele intervisie. Het programma bevat modules met inhoudelijke onderwerpen, zoals sociaal domein, stedelijke en ruimtelijke inrichting,

informatievoorziening, dienstverlening, fysieke en sociale veiligheid en gemeentefinanciën. Wat vaardigheden betreft ligt het accent op creatief denken, adviesvaardigheden, procesregie, presentatie- en vergadertechnieken en schrijven voor beleid.

Van de gemeenten heeft 36 procent een traineeprogramma (Bron: Enquête Personeelsmonitor 2016 A+O Gemeenten). Sommige gemeenten ontwikkelen in eigen huis een trainee-programma, of doen dat samen met marktpartijen. Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht hebben naast de gebruikelijke traineeships een specifiek traineeprogramma Informatiemanagement. Ook de VNG geldt als hofleverancier, met jaarlijks 40 tot 50 trainees. Een deel van hen voert een opdracht uit bij de VNG zelf.

'Dat heeft inmiddels zo veel naam opgebouwd, dat behalve gemeenten ook de rest van de publieke sector ons weet te vinden', zegt Bartholomeus. 'Onze trainees zitten bij ministeries, provincies, maar ook bij waterschappen en veiligheidsregio's of andere samenwerkingsverbanden. Het is niet zo dat ze willekeurig ingezet worden bij andere bestuurslagen; er is altijd wel een link naar gemeentelijke vraagstukken. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bijvoorbeeld heeft veel te maken met de Omgevingswet. Van daar is voor trainees de stap naar andere bestuurslagen niet zo heel groot.'

ONGEDULDIG

Van de trainees die via de VNG instromen, heeft een groot deel een studie sociale

'Ze zijn nog niet veranderd'

wetenschappen achter de rug, waarbij bestuurskunde er bovenuit steekt. 'Ze zijn vaak mensgericht. Dat blijkt ook, want veel trainees hebben interesse in het sociaal domein', aldus Bartholomeus. 'Wat we ook veel zien: mensen die internationale betrekkingen of zoiets hebben gestudeerd en erachter komen dat het interessanter is om lokaal direct bij politiek en beleid betrokken te zijn.' Veel trainees zijn volgens hem resultaatgericht, en daarmee ook wat ongeduldig. Vanuit zijn eigen praktijk een voorbeeld: 'Onlangs had ik een trainee die tijdens een opdracht te maken kreeg met een kind dat al twee jaar niet naar school ging. De leerplichtambtenaar had zich er al mee bezig gehouden, evenals andere instanties. Maar niemand die een knoop doorhakte. Onze trainee zei: we wijzen naar anderen, maar wat kunnen we zélf doen? Dat begon met het identificeren van partijen om die samen aan tafel te krijgen.' Worden trainees niet misbruikt om gaten op te vullen die door bezuinigingen vielen? Bij Bartholomeus is die gedachte nog niet opgekomen. 'Eerder het omgekeerde. Gemeenten zijn snel geneigd een senior met vijf jaar ervaring op een dossier te zetten. Terwijl bij bepaalde opdrachten een jonge frisse blik soms mooiere dingen tot stand brengt.'

ADRIAAN VON HARENBERG

Een wandelknooppunten-netwerk op de Veluwe, trainee Adriaan von Harenberg (27) had tijdens zijn studies gezondheidsmanagement en bestuurskunde niet kunnen bedenken dat hij daaraan een bijdrage zou leveren. Maar hij vindt het, zoals de meeste klussen die hij in dienst van de gemeente Apeldoorn doet, 'supergaaf'. 'We hebben veel wandelpaden, met eigen markeringen, maar die vormen geen geheel. We willen dat recreanten, net zoals bij het fietsknooppuntennetwerk, van knooppunt naar knooppunt kunnen lopen, of er één lokale wandeling uit kunnen pikken. Het is de bedoeling dat wat wij nu als pilot opzetten, straks de standaard wordt voor de Veluwe.'

Behalve deze opdracht voor de afdeling Economische Zaken doet Von Harenberg een deelopdracht voor Communicatie: 'Nieuwe bestuursstijlen'. Apeldoorn werkt daaraan met onder meer Facebook Live-sessies en er zijn plannen voor het aanstellen van een stadsvlogger. Samen met een wethouder ging Von Harenberg 'canvassen'. Van deur tot deur, niet om beleid of politiek te 'verkopen', maar om te horen hoe inwoners in een jaren zeventig-wijk aankijken tegen leefbaarheid. 'Bij raadsvergaderingen en op inloopavonden komen de usual suspects, maar Apeldoorn wil ook de wensen en ambities van onbekendere inwoners kennen. Daar zit

ook de wens achter om de afstand tussen bestuur en inwoners te verkleinen.'

'In het begin hadden we het gevoel dat we ons op glad ijs begaven, omdat we niet wisten of mensen zin hadden in een praatje. Maar het was superleuk, met mooie gesprekken waar veel informatie uit kwam. We denken na over een goede follow up'.

'Ik heb altijd maatschappelijke meerwaarde willen leveren. Zo deed ik een opdracht voor de lokale rekenkamer in Zundert met betrekking op het sociaal domein en ik ben secretaris van de Wmo-adviesraad in West Maas en Waal. Mijn ambitie is dat beleid verder komt dan een papieren tijger. Als ambtenaar kun je daar veel aan bijdragen, met een stukje durf en lef. Eigenlijk is het niet zo spannend: een moderne ambtenaar handelt in mijn ogen zoals hij zelf behandeld wil worden. En zet nét dat stapje extra, zonder altijd regels en procedures leidend te laten zijn.'

MARLEEN FLEERS

Een bachelor psychologie en twee masters: internationale betrekkingen en sociale en organisatiepsychologie. En dan nu een VNG-traineeship bij de lokale overheid. Logischer dan het misschien klinkt, legt Marleen Fleers (25) uit.

Fleers' huidige (derde) traineeship in Haarlem volgt op een opdracht bij het ministerie van OCW, op de afdeling internationaal beleid in het team Caribisch Nederland. Vanwege de bijzondere Nederlandse gemeenten Bonaire, St. Eustatius en Saba. In Den Haag rook Fleers al aan de gemeentelijke overheid. Haar opdrachtgevers maken graag gebruik van haar achtergrond.

'Nu zit ik op het dossier Statushouders, specifiek het acht weken durende introductieprogramma dat Haarlem heeft. We informeren de nieuwkomers over de meest elementaire regelingen en voorzieningen en het bestaande lokale aanbod. Met aandacht voor de participatieverklaring, maar ook voor gezondheid, activiteiten in de wijken, toeleiding naar school en werk, wonen, sportaanbod, voeding en eetgewoontes.'

De frisse blik die trainees meebrengen wordt volgens Fleers wel gewaardeerd. 'Je zit nog niet vast in structuren en denkkaders. Om tijdens een overleg vanuit een heel andere invalshoek

met ideeën te komen, moet je wel stevig in je schoenen staan. Maar ik beseft dat ze me daar ook een beetje voor hebben binnengehaald. Je vertrekpunt is gewoon het maatschappelijke probleem en dat probeer je op te lossen. Voor de organisatie is dat waardevol, proef ik uit de reacties. Omgekeerd merk ik aan het eind van een opdracht dat ik vaak meer meekan in de gedachtegolven van ervaren collega's.'

'Traineeship is voor mij een vehikel om uit vinden wat bij mij past. Ik weet al wel dat ik vraagstukken rond migratie, integratie en vooral vluchtelingenbeleid onwijs gaaf vind. Of ik uiteindelijk bij een gemeentelijke organisatie terechtkom, bij een NGO of ministerie, heb ik niet scherp. Zoals ik er nu tegenaan kijk, zal het wel eerder de publieke sector zijn dan privaat. Het leuke aan een gemeente is dat je dicht tegen de uitvoering aan zit, terwijl je bij een ministerie meer moet uitzoomen. Beide hebben hun charmes. Ik zie wel wat er op mijn pad komt.'

RICARDO GEVERS

Ricardo Gevers (27) houdt zich als beleidsmedewerker Jeugd bij de gemeente Amsterdam bezig met dak- en thuisloze jongeren en jonge gezinnen. Hij ziet zijn opdrachten tot nu toe (een eerdere was bij VNG Realisatie) als 'het ideale verlengstuk van de studie bestuurskunde'. 'Boeiend, maar soms stoffig en niet altijd even concreet', zo heeft Gevers zijn studie in Tilburg ervaren. Dan is het traineeship dat hij doet via de VNG toch stukken praktischer. Hij verdiept zich in de leefwereld van jongeren en jongvolwassenen die op straat leven en naar een stabiele situatie worden begeleid. Dit ten behoeve van een update van een verouderd proceshandboek. Als beleidsmedewerker sluit hij zich echt niet op in zijn kantoor: 'Ik kom ook bij zorgaanbieders en vooral de GGD over de vloer. En de informatie die ik daar ophaal koppel ik weer terug. Door er actief andere partijen bij te betrekken krijgt zo'n beleidsstuk meteen meer draagvlak.' 'Mijn huidige opdracht schuurt ook aan andere dossiers, zoals vechtscheidingen en schuldenproblematiek. En aan Koers 2025, een ontwikkelstrategie die Amsterdam heeft om tot 2025 de bouw van 50.000 woningen binnen de stadsgrenzen mogelijk te maken.'

De positieve inbreng van trainees – 'ik trek het wat breder: moderne ambtenaren in het algemeen' – is volgens Gevers, naast individuele kwaliteiten, dat ze 'minder denken in kokers, maar meer in samenhang, verbindingen en netwerken. Daarmee focussen ze zich meer op de leefwereld van burgers. Dat zie je bijvoorbeeld in het sociaal domein, dat is doordrenkt van de integraliteitsgedachte. Veel werk bij gemeenten gebeurt op een bepaalde manier met als uitgangspunt "dit doen we zo, omdat we dat altijd zo doen". Als trainee zet je vraagtekens bij deze werkwijze.' 'De moderne ambtenaar is initiatiefrijk en zoekt de vrijheid om zelfstandig naar buiten te treden en verbindingen te leggen met ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisaties. Juist door bovenstaande set vaardigheden heeft hij het vermogen om zijn denkwijzen en handelen aan te passen aan de dynamiek van de moderne samenleving. In de dagelijkse praktijk zit daar wel een spanningsveld, want gemeenten zijn over het algemeen logge instanties die juist werken met vastgestelde kaders en vooraf gestelde doelen.'

ADVERTENTIE

GRATIS PROEFLES

NIEUW OPLEIDING TOT FINANCIËEL SUBSIDIESPECIALIST

De juiste mix tussen het financiële en juridische aspect bij overheidssubsidies voor (regionale) ontwikkeling.

Eerst even kijken of het wat is? Schrijf je dan nu in voor een gratis proefles op www.eiffel.nl/expertinsubsidies

EIFFEL

ERAC
impact